

06.10.2008/159

İSTEĞE BAĞLI SİGORTA İŞLEMLERİ HAKKINDA TEBLİĞ YAYIMLANDI

ÖZET :

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun hizmet borçlanmalarına ilişkin hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olarak **İsteğe Bağlı Sigorta İşlemleri Hakkında Tebliğ** yayımlandı

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığınca çıkarılan ve 28/9/2008 tarihli ve 27011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan **İsteğe Bağlı Sigorta İşlemleri Hakkında Tebliğde**, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununu ile yapılan düzenleme gereğince 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalı olanlar ile bu Kanundan önce 506, 1479 ve 5434 sayılı Yasalara göre isteğe bağlı sigortalı olup prim ödemeye devam eden sigortalılar hakkında uygulanacak usul ve esaslar açıklandı.

1 Ekim 2008 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren söz konusu Tebliğ bu Sirkülerimize EK olarak verilmiştir.

Saygılarımızla...

İSTEĞE BAĞLI SİGORTA İŞLEMLERİ HAKKINDA TEBLİĞ

31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun isteğe bağlı sigortalılığa ilişkin hükümleri 2008 yılı Ekim ayı başı itibariyle yürürlüğe girecek olup, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ise 28/08/2008 tarihli ve 26981 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

5510 sayılı Kanunla yapılan düzenleme gereğince 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren isteğe bağlı sigortalı olanlar ile bu Kanundan önce 506, 1479 ve 5434 sayılı kanunlara göre isteğe bağlı sigortalı olup prim ödemeye devam eden sigortalılar hakkında aşağıda açıklanan usul ve esaslar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

A- İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLMA ŞARTLARI

İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinden doğan haklar saklı kalmak kaydıyla, Türkiye'de yasal olarak ikamet edenler ile Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşlarından;

a) 18 yaşını doldurmuş olmak,

b) Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmakla birlikte, ay içinde 30 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak,

c) Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,

ç) İsteğe bağlı sigorta giriş bildirgesiyle Kuruma başvuruda bulunmak, şartları aranır.

Ancak, Ülkemiz ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinden isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunanlardan Türkiye'de ikamet şartı aranmaz.

5510 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (a), (b) ve (e) bentlerine tabi olan sigortalılık hali isteğe bağlı sigortalılık için engel teşkil etmez.

B- İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK BAŞVURUSU

İlk defa isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin örneği Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde yer alan isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesi ile ikametgahlarının bulunduğu sosyal güvenlik il/merkez müdürlüklerine başvurmaları gerekmektedir. Tekrar isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunacak sigortalıların ise talep dilekçesi ile müracaatları yeterlidir.

5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca isteğe bağlı iştirakçiliği sağlanmış olanlardan ilgileri devam ettirilenlerin isteğe bağlı sigorta başvuruları Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü Sigortalı Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığı Milli Müdafaa Cad. No: 24 Bakanlıklar/ANKARA adresine yapılır.

5434 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince isteğe bağlı iştirakçilikleri sağlanmayanlar ancak 5510 sayılı Kanun hükümleri gereğince isteğe bağlı sigortalı olabileceklerinden bunların da başvurularını sosyal güvenlik il/merkez müdürlüklerine yapmaları gerekmektedir.

Ay içerisinde 30 günden az çalışan ya da tam gün çalışmayan sigortalılardan isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesi ya da talep dilekçesi ekinde ay içinde zorunlu sigortaya tabi çalışılan gün sayısının beyan edilmesi, isteğe bağlı sigortaya müracaat eden yabancı ülke vatandaşlarından ise Türkiye'de kaldıkları sürenin belgelendirilmesi istenir.

Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşlarından isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunanlardan ilgili ülkelere Türkiye'den gittiğinin ve halen o ülkede yaşadıklarının belgelendirilmesi amacıyla pasaport suretinin ibrazı istenir. İsteğe bağlı sigortalılığı devam edenlerden ise Kurumca belirlenecek sürelerde söz konusu ülkelerde bulduklarının belgelendirilmeleri istenir.

C- İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI

İsteğe bağlı sigortalılık, isteğe bağlı sigortalılık giriş bildirgesinin veya talep dilekçesinin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden itibaren başlar. Adi posta veya kargo ile gönderilen veya Kuruma doğrudan verilen bildirgenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih, taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi olarak gönderilenlerde ise postaya verildiği tarih, başvuru tarihi olarak kabul edilir.

İsteğe bağlı sigortalılığın başladığı tarihten itibaren, aynı zamanda 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesine göre sigortalı olmayı gerektirecek çalışması bulunduğu tespit edilenlerin isteğe bağlı sigortalılıkları, 5510 sayılı Kanuna tabi sigortalılıklarının sona erdiği tarihi takip eden günden başlatılır. Bunların zorunlu sigortalılıkla çakışan sürede isteğe bağlı sigorta primi ödenmişse, bu süreye ilişkin ödedikleri isteğe bağlı sigorta primleri talepleri halinde ilgililere iade veya doğacak borçlarına mahsup edilir.

Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya Kanununun 80 inci maddesi uyarınca prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan sigortalıların aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigorta primi ödemeleri halinde, ödenen primler zorunlu sigortalılığa ilişkin prim ödeme gün sayısına otuz günü geçmemek üzere eklenir.

D- İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIĞIN SONA ERMESİ

İsteğe bağlı sigortalılık;

- a) İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirme talebinde bulunanların, buna ait dilekçelerinin Kurum kayıtlarına geçtiği tarihten önceki primi ödenmiş son günü takip eden günden,
- b) Aylık talebinde bulunanların, aylığa hak kazanmış olmak şartıyla talep tarihinden,
- c) Sigortalının ölümü halinde prim borcu bulunmuyorsa ölüm tarihinden, prim borcunun hak sahiplerince 12 ay içinde ödenmemesi veya hak sahiplerinin talebi halinde en son primi ödenmiş ayın sonundan,

d) 5510 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hükmü saklı kalmak kaydıyla Kanunun dördüncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamına tabi çalışmaya başladığı tarihten bir gün önce, (b) bendi kapsamına tabi çalışmaya başladığı tarihten, itibaren sona erer.

Ay içerisinde kısmi çalışanlar hariç olmak üzere, yeniden isteğe bağlı sigortaya devam etmek isteyenler hakkında yeniden talep şartı aranır.

E- İSTEĞE BAĞLI SİGORTA PRİMLERİNİN HESABI VE ÖDENMESİ

İsteğe bağlı sigorta primi, 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında, sigortalı tarafından belirlenen ve yazılı olarak talep edilen prime esas aylık kazancın % 32'sidir. Bunun % 20'si malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, % 12'si genel sağlık sigortası primidir.

Yabancı uyruklu sigortalılardan Türkiye'de yerleşik olma hali bir yılı doldurmayanlar ile 5510 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin (g) fıkrası gereği ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinin kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası primleri işverenlerince ödendiğinden bunlardan % 20 oranında isteğe bağlı sigorta primi tahsil edilir.

5510 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde üçüncü fıkrasında belirtilenler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında olmak kaydıyla belirlenen günlük kazanç ve gün sayısı üzerinden malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primi alınır. Yazılı olarak talepte bulunmayan sigortalıların primleri prime esas kazancın alt sınırı üzerinden tahsil edilir.

İsteğe bağlı sigorta primi, ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar ödenir. Ait olduğu aydan itibaren en geç 12 ay içinde kendileri veya hak sahipleri tarafından 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte ödenmeyen süreler, hizmet olarak değerlendirilmez. Bu 12 aylık süreden sonra ödenen primler sigortalının veya hak sahiplerinin talebi üzerine 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümlerine göre iade veya doğacak borçlarına mahsup edilebilir.

İsteğe bağlı sigortalılardan, 5510 sayılı Kanunun 87 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereği prim ödeme yükümlüsü kendileri olanların, zorunlu sigortalılık nedeniyle prim borcunun bulunması halinde, isteğe bağlı sigortaya tabi ödenen primler öncelikle zorunlu sigortalılık nedeniyle Kuruma olan borçlarına mahsup edilir.

F- İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK SÜRELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İsteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreler, malullük, vazife malullüğü, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınır ve bu süreler 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

İsteğe bağlı sigortalılıktaki prime esas kazançlar ile prim ödeme gün sayıları kısa vadeli sigorta uygulamalarında dikkate alınmaz.

İsteğe bağlı sigortalı olanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi olsa dahi, 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır ve genel sağlık sigortası primini de ödemekle yükümlüdürler.

G- 5510 SAYILI KANUNUN YÜRÜRLÜK TARİHİNDEN ÖNCE İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLANLARA İLİŞKİN HUSUSLAR

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce; 506 sayılı Kanunun 85 inci, 1479 sayılı Kanunun 79 uncu, 2926 sayılı Kanunun 60 ıncı maddelerine tabi isteğe bağlı sigortalılığı devam edenlerin sigortalılığı, yeni bir yazılı talep alınmaksızın ve Türkiye'de ikamet şartı aranmaksızın 5510 sayılı Kanunun isteğe bağlı sigortalılığına ilişkin hükümlerine göre devam ettirilir. 5434 sayılı Kanunun 12 nci ve geçici 218 inci maddelerine göre devam edenlerin ise yeni bir yazılı talep alınmaksızın 5434 sayılı Kanuna göre devam ettirilir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilenlerin isteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreleri, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınır ve bu süreler 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir. Ancak, 5434 sayılı Kanuna göre isteğe bağlı sigortaya devam edenlerin bu süreleri 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında değerlendirilir.

506, 1479 ve 2926 sayılı kanunlara tabi sigortalıların 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki sürelerine ait primlerin tahsil 5510 sayılı Kanun gereğince, 5434 sayılı Kanuna tabi olanların ise 5434 sayılı Kanuna göre tahsil edilir.

5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesi ve geçici 218 inci maddesi uyarınca isteğe bağlı iştirakçiliği sağlanmış olanlardan ilgileri devam ettirilenlerin ve 5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi iken gerek 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerekse 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra görevinden ayrılanlar ile bunlardan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlardan görevinden ayrılarak 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca isteğe bağlı iştirakçi olmak üzere başvuruda bulunanların gerekli şartları taşımaları halinde, haklarında 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 ve 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

H- GELİR VERGİSİNDEN MUAF OLAN KADIN İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILAR

01/10/2008 tarihinden önce 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlara göre sigortalı/iştirakçi olarak tescilleri yapılmış olup zorunlu sigortalıkları sona ermiş kadın sigortalılardan 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde belirtilen işleri hizmet akdiyle herhangi bir işverene tabi olmaksızın sürekli ve kazanç getirici nitelikte yaptıklarını ve 01/10/2008 tarihinden sonra da yapmaya devam ettiklerini belgeleyenler 5510 sayılı Kanuna göre isteğe bağlı sigortalı olabilirler. Bu şekilde isteğe bağlı olan kadın sigortalılar 2008 yılı için 82 nci maddeye göre

159/6

belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının onbeş katı üzerinden başlanılarak, takip eden her yıl için bir puan arttırılmak suretiyle otuz katını geçmemek üzere malullük, yaşıllık, ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primi ödeyeceklerdir. Gelir vergisinden muaf olmaları nedeniyle isteğe bağlı sigortaya devam eden kadın sigortalıların bu durumlarının devam edip etmediği hususu Kurum kontrol memurlarınca araşıtırılabilir.

Bu Tebliğ hükümleri 2008 yılı Ekim ayı başı itibariyle yürürlüğe girer.

Tebliğ olunur.